

Grad Varaždin: Utjecaj Špancirfesta na lokalnu zajednicu

Zavrtnik, Ema

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:052793>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-11**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
„Dr. Mijo Mirković“

EMA ZAVRTNIK

GRAD VARAŽDIN: UTJECAJ ŠPANCIRFESTA NA LOKALNU ZAJEDNICU

Završni rad

Pula, 2023. godine

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
„Dr. Mijo Mirković“

EMA ZAVRTNIK

GRAD VARAŽDIN: UTJECAJ ŠPANCIRFESTA NA LOKALNU ZAJEDNICU

Završni rad

JMBAG: 0303095360, redoviti student

Studijski smjer: Kultura i turizam

Predmet: Antropologija turizma

Znanstveno područje: Humanističke znanosti

Znanstveno polje: Etnologija i antropologija

Znanstvena grana: Etnologija

Mentor: prof. dr. sc. Andrea Matošević

Pula, rujan, 2023. godine

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana *Ema Zavrtnik*, kandidat za prvostupnika *Kulture i turizma* ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

U Puli, rujan, 2023. godine

IZJAVA
o korištenju autorskog djela

Ja, *Emma Zavrtnik*, dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom „*Grad Varaždin: Utjecaj Špancirfesta na lokalnu zajednicu*“, koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljajući na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, 19.09.2023.

Potpis

SADRŽAJ:

UVOD	1
1. METODOLOGIJA ISTRAŽIVAČKOG RADA	2
1.1. Metode istraživanja	2
1.2. Temelj istraživanja	3
2. GRAD VARAŽDIN – MJESTO FESTIVALA	4
2.1. Špancirfest – dijete dvaju festivala	5
2.2. Osmišljavanje Špancirfesta	7
3. ŠPANCIRFEST DANAS	11
3.1. Od tradicionalnog do modernog festivala	11
3.3. Financijska analiza	14
3.3.1. Analiza prihoda Špancirfesta od 2017. do 2022.godine	14
3.3.2. Analiza rashoda Špancirfesta od 2017. do 2022.godine	16
4. UTJECAJ ŠPANCIRFESTA NA LOKALNU ZAJEDNICU	18
4.1. Stručna stajališta o festivalu	18
4.1.1. Intervju s Brankom Trop	18
4.1.2. Intervju s Jelenom Toth	20
4.2. Percepcije građana o festivalu i njegovom utjecaju	22
4.2.1. Analiza općih stajališta građana o Špancirfestu	22
4.2.2. Analiza percepcije građana na utjecaj Špancirfesta	25
ZAKLJUČAK	29
LITERATURA	30
POPIS PRILOGA	32
SAŽETAK	33
SUMMARY	34

UVOD

Špancirfest, ulični je festival poznat diljem Republike Hrvatske i šire. Sa siromašnih dvjestotinjak posjetitelja porastao je na njih nekoliko tisuća te se smatra jednim od većih festivala koji se odvijaju na području Hrvatske. Na tom se tragu postavlja pitanje utjecaja Špancirfesta na lokalnu zajednicu. Tema ovog završnog rada glasi „Grad Varaždin: Utjecaj Špancirfesta na lokalnu zajednicu“. Rad istražuje temelj nastajanja festivala Špancirfest te činjenicu da se poprilično razvio u relativno kratkom vremenskom roku. S obzirom na količinu i kontinuiranost njegovog rasta, očekivana je pojava pozitivnih i negativnih utjecaja na lokalnu zajednicu.

Zbog toga je odlučeno putem intervjuiranja stanovnika grada Varaždina istražiti njihova mišljenja o spomenutim utjecajima. Intervjuirani su sugovornici različitih dobnih skupina zbog generacijskih razlika u pogledu na festival. Sveukupno je intervjuirano deset sugovornika, od kojih su dvije sugovornice stručno osoblje koje je imalo ili još uvijek ima direktnu povezanost s organizacijom festivala. Ostali sugovornici, njih osmero, su građani koji redovito nazoče festivalu. Intervjui su odrađeni na različitim mjestima, bilo u uredu, gradskog knjižnici, dok su se neki osjećali udobnije na terasi kafića tijekom razgovora. Sugovornicima su postavljena pitanja glede sadržaja festivala, ali i utjecaja na grad te njegove građane.

Samim time, rad je podijeljen na četiri poglavlja, koja su raščlanjena na dva potpoglavlja. U radu se obrađuju metode istraživanja, nastajanje festivala te se analizira njegov financijski utjecaj i utjecaj na lokalnu zajednicu. U posljednjem poglavlju analiziraju se izjave intervjuiranih sugovornika. Pritom se analiziraju dojmovi o festivalu te se uspoređuju s onima stručnog osoblja koje je bilo i/ili jest direktno povezano s organizacijom festivala. U tom posljednjem poglavlju se ukazuje na utjecaj samog Špancirfesta na lokalnu zajednicu. Sam rad zaokružen je zaključkom u kojem se navode temeljni i dominantni podaci do kojih smo došli tijekom istraživanja i analize.

1. METODOLOGIJA ISTRAŽIVAČKOG RADA

U ovom radu, pisanom u domeni humanističkih istraživanja, bitno je istaknuti metode korištene tijekom istraživanja i pisanja rada.

Primarni cilj metodologije u humanističkim znanostima jest istraživanje konstrukta i međuodnosa pojava kako bi se predvidjela buduća događanja. Ipak, nije uvijek moguće odrediti i utvrditi zakone o međuodnosu pojava, a čak ni same uzroke pojava (Mejovšek, 2008). Neke od obilježja koja bi znanstvenik trebao imati tijekom istraživanja su:

- Strpljivost
- Znatiželja
- Tolerantnost na promjene
- Objektivnost (Christensen, 2004).

Bitno je da si istraživač tijekom istraživanja postavlja pitanja vezana uz istraživanje koji provodi, ali da pritom ne dopusti vlastitoj subjektivnosti da poremeti zaključak i rezultate istraživanja (Mejovšek, 2008: 18-20). Znanstveni pristup, točnije metodu karakterizira objektivnost, testabilna hipoteza te kritički stav (Zechmeister i dr., 2001). U nastavku su istaknute metode istraživanja koje su korištene tijekom pisanja ovog rada.

1.1. Metode istraživanja

Prikupljanje podataka jedno je od najbitnijih faza cijelog istraživanja. Tijekom istraživanja i pisanja rada korištene su sljedeće metode: metoda kompilacije, metoda analize, metoda indukcije te metoda intervjuiranja.

Metoda kompilacije definira se kao postupak preuzimanja tuđih rezultata, točnije tuđih stavova, opažanja, zaključaka i spoznaja. Unatoč tome, ova je metoda vrlo korisna u kombinaciji s drugima (Zelenika, 2002: 339). Metoda analize je postupak istraživanja i objašnjavanja putem detaljnijeg pojašnjavanja složenijih pojmova i zaključaka te dolaženje do njihovih sastavnih dijelova. Drugim riječima, analiza je proces raščlanjivanja pojmova (Zelenika, 2002: 327). Metoda indukcije omogućava da se uz pomoć činjenica dođe do općeg zaključka. U ovom slučaju se primjenjuje predikativna indukcija kako bi se predvidjela buduća iskustva, pojave te događaji (Zelenika, 2002: 323). Kao i zasebni dio istraživanja, intervjuirani su ljudi koji su usko povezani sa samom temom istraživanja, a pomoću provedenih razgovora omogućeno je donošenje

zaključaka koji se odnose na zasebne dijelove istraživanja.

Prema Miliću, intervju je moguće definirati kao znanstveni razgovor pomoću kojeg dolazi do prikupljanja informacija, stajališta i određenih podataka o istraživanoj temi (Milić, 1995: 337). Od četiri vrste intervjuja koje postoje, korištena je metoda individualnog intervjuja. Prema unaprijed pripremljenim pitanjima, razgovori su provedeni „jedan na jedan“, ali uz dozu slobodnog intervjuja kako bi se ispitanici oslobodili većih formalnosti i psiholoških ograničenja (Zelenika, 2002: 377-379). Uz opušteniji pristup, sugovornici su imali mogućnosti odgovarati na postavljena pitanja. Zbog bolje usporedbe samih stajališta pojedinaca glede samog festivala i njegovog utjecaja na lokalnu zajednicu, neki od sugovornika bili su, ili su trenutno direktno povezani s organizacijom Špancirfesta, a ostali su sugovornici imali mogućnost prisustvovati, sudjelovati te popratiti festival putem medija.

1.2. Temelj istraživanja

Kao i kod svakog rada, bitno je istaknuti svrhu i cilj istraživanja koji se smatraju temeljnim motivima istraživanja rada.

Svrha istraživanja i pisanja ovog rada bila je istražiti festival Špancirfest i proučiti njegov razvoj, način na koji se odvija u gradu Varaždinu te istaknuti njegov utjecaj na širu zajednicu tijekom godina održavanja. Obuhvaća se i definiranje pojma festivala te se tim putem pokušava dovesti do samog razumijevanja i mogućnosti detaljnije analize samog Špancirfesta. Cilj jest istražiti mišljenje građana te uvidjeti smatraju li građani da Špancirfest ima u većem dijelu pozitivan ili negativan utjecaj na lokalnu zajednicu i sam grad Varaždin. Putem intervjuja, istražuje se pogled građana na sadržaj i utjecaj Špancirfesta te se pokušavaju istaknuti segmenti njegovog utjecaja. Nadalje, postavljena hipoteza rada glasi: *„Festival Špancirfest većim dijelom doprinosi razvoju grada Varaždina te u većoj mjeri pozitivno utječe na lokalnu zajednicu.“*

U nastavku rada, pojašnjava se svaki segment naslova rada kako bi se definirao i dao uvid u mjesto održavanja festivala, njegovo nastajanje, modeliranje tijekom godina njegovog razvoja te obuhvatila mišljenja građana vezano za festival. Tim se putem detaljizira sama tema i zajedno sa svim prikupljenim informacijama se dalje pokušava dokazati istinitost postavljene hipoteze.

2. GRAD VARAŽDIN – MJESTO FESTIVALA

Grad Varaždin, u ovom je slučaju mjesto istraživanja na kojem se odvija festival Špancirfest. Smješten je na granici Zagorja, Međimurja, Podravine i Štajerske. Ne pripada nijednom od tih regionalnih krugova, zbog čega se nerijetko „komentira“ kako Varaždinci ne pripadaju nigdje osim u Varaždin. Varaždin je mikroregija koja se ističe vlastitim varaždinskim identitetom te tradicijama i samim time kulturnim obrascima (TZGV, 2023). Ovaj maleni gradić na sjeverozapadu Hrvatske se može pohvaliti vrlo bogatom povijesnom, kulturnom i arhitektonskom baštinom, a varaždinska povijesna jezgra grada bila je kandidat na UNESCO-vom popisu zaštićene kulturne baštine. (PPU, 2005)

Slika 1. Povijesna jezgra grada Varaždina - glavni trg korzo

Izvor: <https://visitvarazdin.hr/#3>, posjećeno 29.05.2023.

Prvi se puta spominje pod imenom Garestin u ispravi kralja Bele III. 1181.godine. U privoli se donosi presuda o posjedu Varaždinskih Toplica zbog sukoba oko istog između Zagrebačkog kaptola i varaždinskog župana Beleé. Prema tome, može se zaključiti da je grad postojao i ranije s obzirom da je već te godine imao vlastitog župana. Raniji, točnije stariji povijesni podaci o gradu ne postoje (Balog, 2013: 251). Smatra se kako je grad nastao kao naselje prepuno obrtnika i trgovaca, a nalazi se na križištu starih rimskih prometnica. Od bitnijih godina tijekom povijesti vezanih za grad Varaždin izdvaja se 1209., kada Varaždin postaje prvim slobodnim kraljevskim gradom na području kontinentalne Hrvatske. Na kraju 14. stoljeća na vlast dolazi obitelj Celjski, koja je poznata po izgradnji brojnih fortifikacijskih objekata. Tokom narednih stoljeća formirana je tvrđa, danas poznata kao Stari grad, koja je povezana s gradom preko

lančane kule (Balog, 2013: 252).

Varaždin se dalje kvalitetno razvijao u područjima izgradnje, a gradile su se bogate i raskošne palače i građevine plemićkih obitelji Erdödy, Patačić te Drašković. Tadašnju situaciju grada Varaždina najbolje je opisao grof Adam Oršić u njegovim Memoarima, u kojima je grad oslovio nadimkom „Mali Beč“. Ovo kratko razdoblje brzog razvoja, naglo je prekinuto velikim požarom 1776. godine u kojem su izgorjele čak tri četvrtine grada (Pavličević, 2004: 141). Posljedično, prijestolnica je bila prisiljena preseliti se u kraljevski Gradec, današnji Zagreb. Narednih godina, grad se razvija u drugačijim aspektima; jedan od noviteta bilo je doseljenje novog građanskog staleža, ali i sama pojava vrijednih i kvalitetnijih obrtnika i trgovaca (Pavličević, 2004: 146).

Tijekom 20. stoljeća, grad se industrijalizira i urbanizira. U tom periodu se posebno izdvaja tvrtka „Varteks“, ali i „Koka“, „Kalnik“ te ostale. Danas, Varaždin je opisan kao kulturno, prometno, upravno, ali čak i industrijsko središte sjeverozapadne Hrvatske, a također se smješta u gospodarski natprosječno razvijene i izvozno orijentirane dijelove Hrvatske (Grad Varaždin, 2023). I dan danas mu se pripisuje ranije spomenuti nadimak „mali Beč“.

Na kulturni i turistički razvoj grada utječe i pojava Špancirfesta. U nastavku se detaljnije obrađuje nastanak samog festivala te se tokom rada pokušavaju istaknuti načini na koje festival utječe na grad te samu zajednicu.

2.1. Špancirfest – dijete dvaju festivala

Prvi službeni „Špancirfest“ održan je 1999. godine, iako se ova 2023. godina obilježava kao jubilarna 25. godišnjica održavanja festivala. Špancirfest započeo je kao skroman i jednostavan festival namijenjen građanskoj publici. Rođenje ideje Špancirfesta nije bilo toliko spontano koliko se možda na prvu čini, jer su se do njegovog rođenja u tom vremenskom razdoblju odvijala druga dva festivala; *Varaždinski Sejem* i *Varaždinski cehovski dani* (Kelemen, 2012: 51-52).

„*Varaždinski Sejem*“ jedan je od šest događaja, točnije manifestacija koje su programski održavane kao dio događanja „Jeseni vu Varaždinu“. Ostala događanja, točnije sitne manifestacije koje su se održavale uz sam „Sejem“ su i Izložba suvenira, Promocija varaždinskih oblizeka, Doktor vina, Berba grožđa te Stara jela varaždinskog kraja (Komes, 1987). Manifestacija „Jeseni vu Varaždinu“, uspješno je održana 26. rujna, a njen temelj bio je spomenuti „Varaždinski Sejem“, zbog činjenice da je u to

vrijeme bio „prognan“ iz centra u kojem se nedavno prije toga održavao. Ova manifestacija djelovala je kao spoj valorizacije tradicije i etnografskog blaga pod utjecajem turizma (Komes, 1988). Već pri prvom održavanju Varaždinskog Sejma govorilo se o otprilike dvjesto turista, što danas djeluje malom brojkom, ali za ondašnju manifestaciju, može se reći da se radi o zanimljivoj količini ljudi. Zbog toga se već tada Sejem oslovio kao turistička manifestacija od strane Turističke zajednice.

Slika 2. Članak posvećen Varaždinskom sejmu, kolovoz 1989.godine

Izvor: Varaždinske vijesti, 1989., str.16., posjećeno 01.06.2023.

U članku se navodi kako je Sejem sadržavao raznolik program vođen od strane Ljubomira Kerekeša te je istaknuto kako su se okupili ljudi koji se bave izumrlim obrtima i starim zanatima. Među njima su bili kipari i slikari tog kraja, a svoje vještine predstavljali su keramičari, krznari, optičari, cvjećari, a odvijale su se i „modne revije“ pod pokroviteljstvom „Varteksa“, „Va-me“ i privatnih butika (Varaždinske vijesti, 1989). Ideja Varaždinskog Sejma, točnije sajmovanja povezana je s drugom tradicijom sajmovanja u Varaždinu. Održavanje takvih događanja tijekom povijesti smatralo se privilegijom zbog koje je grad imao ekonomske koristi. Zbog nedostatka financijskih sredstava te ratnih neprilika, varaždinski Sejem nije održan 1992. i 1993. godine, a

njegovu svojevrsnu alternativu predstavljali su Varaždinski cehovski dani 1994. godine (Premuž, 1992).

“*Varaždinski cehovski dani*”, opisani su kao svojevrsna priredba koja je uspješno stavila naglasak na bogatu tradiciju varaždinskih cehova. U tom su se trenutku u gradskoj jezgri predstavljali lokalni obrtnici i cehovi; takozvani suvreмени prikaz tradicijskih zanata (Čolaković, 1994. Drugim riječima, lokalni tkalci, kovači, klobučari, drvorezbari, čipkarice, cvjećari, mljekari, pekari, keramičari, glazbari, medičari¹ i ostali prezentirali su uživo izrađivanje svojih proizvoda pred prisutnima.

Slika 3. Primjer ceremonije cehova tijekom otvorenja Špancirfesta 2002.godine

Izvor: Foto arhiva Turističke zajednice grada Varaždina, 2002.godina

Osim njih, svoje vještine pokazivale su i folklorne skupine, koje su kroz zabavne plesne i ostale sadržaje predstavljale dio varaždinske tradicije.

Ako se uspoređuju Varaždinski Sejem te Varaždinski cehovski dani, može se zaključiti kako su obje manifestacije imale jednaki glavni motiv održavanja - valorizaciju tradicijskih obilježja varaždinskog kraja, što se pokazalo vrlo prihvaćenim od strane građana. Iz spomenutih manifestacija, točnije njihovim miješanjem i nadogradnjom došlo je do razvoja ideje festivala Špancirfest.

---

¹ Medičar – medičarski obrtnik, bave se proizvodnjom meda, svijeća, običnih te licitarskih medenjaka

2.2.Osmišljavanje Špancirfesta

Špancirfest, osim što promovira tradicionalne obrte i vrijednosti, ujedno je festival čiji je cilj probuditi emocije i pozitivnu reakciju na ponuđeni sadržaj.

Festivali se mogu pojasniti kao raznolikost događanja, a ta događanja duboko su povezana s činjenicom da oni kao kulturna forma promoviraju raznolikost bez da pritom izgube doticaj raznih ukusa te navika same zajednice, a samim time se i reflektira slojevitost društva. Prema Klaiću, festivali pretežno obuhvaćaju umjetničke tematike (Klaić, 2014). Drugim riječima, umjetnost uključuje glazbenu, likovnu i druge forme, a pojavljuje se kao sama srž bilo kojeg festivala. Pojedini strani autori, kada govore o pojmu „festival“, izbjegavaju konkretno definiranje zbog stajališta da je isto u jednu ruku nemoguće, ali i nepotrebno (Kelemen, 2012: 130).

Ipak, definiciju festivala moguće je postaviti zahvaljujući određenim općim karakteristikama. Festivali su postavljeni na način da se odvijaju u pojedinom vremenskom okviru, na određenom prostornom području te prate postavljeni programski okvir. Njegova ključna uloga je predstavljanje kulturnog života zajednice koja omogućuje njegovo održavanje (Kelemen, 2012: 132). Primjerom Špancirfesta može se potvrditi kako festivali sami po sebi mogu imati vrlo širok spektar događanja tijekom njihova održavanja obuhvaćajući pritom poprilično raznovrstan sadržaj. Cilj nije privući samo jednu vrstu publike. U razgovoru s Brankom Trop, osnivateljicom Turističke zajednice grada Varaždina i osobe koja je osmislila Špancirfest:

Opći cilj zbog kojega smo pokrenuli festival Špancirfesta da u okviru povijesne jezgre grada Varaždina prezentiramo kulturnu tradiciju i stvaralaštvo grada Varaždina. (...) Festival je namijenjen publici, prije svega obitelji, bilo je programa za najmlađe posjetitelje i za one „probrane“, pritom uvijek pazeći na kvalitetu glazbenih sadržaja. – B.Trop

Slika 4. Primjer "baroknih šetača"

Izvor: Foto arhiva Turističke zajednice grada Varaždina, 2000.

Osim toga, ljubazno je ukazala kako je prvobitna ideja Špancirfesta, osim privlačenja različite publike, bila stvoriti „ulični festival za građane.“ Isto je povezano s imenom festivala, koje je izvedeno iz njemačke riječi *spazieren*, što u prijevodu znači šetati, a kao što je i istaknula sama gospođa Trop, germanizmi su specifični za područje Varaždina. Ovaj ulični festival, i samim imenom reprezentira Varaždince, a skupom svih obrtnika, trgovaca, cehova, purgara te ostalih sudionika ima za cilj slaviti Varaždin, njegovu kulturu, te označiti svojevrsan „povratak u prošlost“ (Zagorščak, 2007).

Značajni dio kulture grada označava i razdoblje baroka (slika 5.), uveliko predstavljeno za vrijeme održavanja festivala. U članku iz 1999. godine ponovno je istaknuto da Špancirfest vraća u prošlost te napominje važnost baroknih motiva grada (Čolaković, 1999). Upravo je iz tog razloga ideja „baroknih šetača“ toliko prihvaćena od strane Varaždinaca te se smatra jednim od temeljnih motiva Špancirfesta.

Slika 5. Varaždinska stražarska garda "Purgari"

Izvor: Foto arhiva Turističke zajednice grada Varaždina, 2001.

Osim njih, Špancirfest je uspješno oživio varaždinsku stražarsku gardu, poznatu pod imenom „purgari“ (slika 6.), koji su također krasili festival svojim predstavljanjem na glavnom trgu ispred vijećnice.

U nastavku rada istražuje se je li Turistička zajednica uspjela ostvariti svoj originalni plan glede svrhe i cilja samog festivala te njegove namjene.

3. ŠPANCIRFEST DANAS

Tijekom novijih istraživanja se ističu dva stajališta glede pojmovnih određenja i svrhe festivala:

- Festivali pričaju priče koje se smatraju da imaju neku važnost za lokalnu zajednicu
- Mjesto odvijanja festivala jest točka u kojoj se isprepliću turističke rute.

Oba stajališta mogu se prepoznati tijekom razgovora o Špancirfestu danas.

U nastavku se navode načini i segmenti u kojima se Špancirfest mijenja, ali i način na koji to utječe na samu zajednicu.

3.1. Od tradicionalnog do modernog festivala

Jedna od prvih većih promjena u programima vidljiva je već 2003. godine, kada se promijenila prvobitna koncepcija festivala te se prvobitno otvaranje festivala ceremonijom cehova miče s repertoara glavne točke otvorenja (Zagorščak, 2007).

Slika 6. Primjer obrta i ručnih radova na Špancirfestu

Izvor: Foto arhiva Turističke zajednice grada Varaždina, 2001.

Već tada je direktorica Turističke zajednice Branka Trop napomenula kako se suvremeni život građana uvlači u repertoar festivala. Festival u tom trenutku ne gubi nužno u potpunosti svoj „tradicijski štih“ već ga suptilno miče iz prvobitnog fokusa. Glavni dio fokusa postaje glazbena ponuda, koncerti te ulični glazbenici, ali i pjevanje s balkona. Osim glazbenih programa, ljudi su sve više željeli veći broj uličnih performerera.

U intervjuu 2007. godine, istaknuto je kako jedan od glavnih razloga „zanemarivanja“ tradicijskih obrta jest uvelike vidljiv pad u broju živih obrta nakon 1990. godine. Tako je grad Varaždin s 14 obrtnika pao na siromašnih dva obrtnika; klobučar i medičar. Ta su dva obrta još i dan danas živuća, a redovito se sa svojim proizvodima nalaze na Trgu tradicijskih obrta (Zagorščak, 2007). Na službenoj internetskoj stranici Špancirfesta, vidljivi su opisi Turističke zajednice grada Varaždina koji festival opisuju na sljedeći način:

„Špancirfest je najveći i najpopularniji festival u Hrvatskoj. On je i glazbeni i ulični festival; i kazališni i gastro i kreativni i tradicijski i partijanerski festival (...) (TZGV, 2022).

Nesumnjivo je kako Turistička zajednica ima visoko mišljenje o postignućima Špancirfesta. Tijekom održavanja festival se dijeli sljedeće segmente:

1. Ulični program
2. Glazbeni program
3. Kazalište
4. Kreativnica
5. Program za djecu
6. Izlagači
7. Vinski grad
8. Gastro zona Stari grad
9. Špancir burger festival (TZGV, 2022)

Prema tome vidljivo je kako festival zaista spaja povelik broj segmenata čak i bez navođenja popratnih sadržaja. U članku iz 2019.godine, o predstavljanju programa festivala spomenuto je i novo uključivanje visokotehnološkog sadržaja, što dokazuje trend njegove modernizacije. Iste godine, na festivalu je bio predstavljen prvi humanoidni robot u Hrvatskoj, a posjetitelji su imali priliku „*družiti se s robotom*“ koji je „*jako sličan čovjeku*“, prema riječima Jelene Toth. Robot se kretao kao čovjek, pjevao, plesao, govorio, ali čak se i grlio s posjetiteljima. Uz to, prisutna je bila i mogućnost korištenja virtualne stvarnosti, koja se kao sadržaj nalazila na Kapucinskom trgu (eVaraždin, 2019). Nadalje, Turistička zajednica današnji festival Špancirfest korektno opisuje na ovakav način:

„Špancirfest je danas veliko i važno kulturno-turističko događanje kojom se Varaždin

zauvijek ucrtao na turističku i kulturnu kartu, ne samo Hrvatske, već i šire regije. Festival je to koji u sebi nosi cijeli niz sadržaja dovoljno bogatih da bi funkcionirali i kao samostalne manifestacije, a harmonično objedinjene u Špancirfest, Varaždin na deset dana krajem kolovoza svake godine pretvaraju u središte svijeta.“ (TZGV,2022).

Slika 7. Prošlogodišnji ulični performer i Špancirfesta

Izvor: Arhiva fotografija Turističke zajednice, 2022.

Čak i tijekom pregledavanja retrospektive Turističke zajednice grada Varaždina, točnije arhive fotografija kojoj je TZGV odobrio pristup, vidljivo je kako se velik dio elemenata koji su se održavali u prvim godinama održava i dan danas. Neki su se segmenti maknuli s repertoara, što je vidljivo i u samim programima sadržaja, koji su proučavani tijekom istraživanja o festivalu. Tijekom godina na programima festivala vidljive su suptilne promjene. Vrlo je vidljiva razlika između programa iz 1999., 2001. te 2022. godine. Nažalost, nije bilo moguće pronaći kompletne programe prvih godina festivala, zbog čega je analiza istih bila pomalo otežana.

Prema novijem programu, Špancirfest ima širi spektar elemenata koje je imao i u početku svojeg nastajanja, samo što je vidljivo kako je manjak tradicijskih elemenata prisutan.

Tijekom proučavanja glazbene ponude nekadašnjih i sadašnjih programa, Špancirfest se i danas trudi uključivati lokalne umjetnike i glazbenike, osobito one u usponu kako bi im pomogli u njihovoj promociji, a isti najčešće nastupaju kao ulični glazbenici u Dućanskoj, Kranjčevićevoj ili nekoj drugoj ulici. U segmentu ponude hrane, na programu iz 2022. godine uočeno je kako odjel ugostiteljske ponude ima zasebnu

kategoriju i mjesto gdje se nalazi.

Što se tiče grupacije sadržaja, program iz 2022. godine bolje je organiziran, dok su stari programi koncipirani skromno, s vremenski određenim sadržajima. Obzirom da je postavljen kratak uvid u sadržaj koji iziskuje nemala novčana potraživanja, u nastavku se analiziraju financijski izvještaji festivala.

3.2. Financijska analiza

Tokom same analize festivala, važno je analizirati financijski izvještaj ekonomske uspješnosti samog festivala.

Tijekom suradnje s Turističkom zajednicom, omogućen je pristup financijskim izvještajima od 2017. do 2022. godine. Starija izvješća nisu bila dostupna, čak ni u samoj arhivi zajednice. Time je onemogućena usporedba ondašnje i današnje uspješnosti festivala u sferi njegove ekonomske dobrobiti. Iz tog razloga, analizirano je posljednjih pet godina prihoda i rashoda samog festivala.

Tablica 1. Prikaz financijskih prihoda, rashoda i njihove razlike

	SVEUKUPNI PRIHODI	SVEUKUPNI RASHODI	RAZLIKA
2017. GODINA	3.812.948,47	3.368.682,74	444.265,73
2018. GODINA	4.106.378,10	4.447.020,93	-340.642,83
2019. GODINA	3.725.083,80	3.494.897,69	230.186,11
2021. GODINA	3.842.199,25	3.454.569,26	387.629,99
2022. GODINA	4.699.709,78	4.500.719,63	198.990,15

Izvor: Arhiva Turističke zajednice grada Varaždina

Prema tablici, vidljivo je kako je festival u 2018. godini imao negativne prihode, točnije veću količinu rashoda. Važno je istaknuti kako se u financijskim podacima i njihovoj analizi ne nalazi 2020. godina jer se službeno te godine Špancirfest nije održao zbog pandemije COVID-19, već su građani vlastoručno organizirali sitna događanja poput Vinskog grada i sličnih sadržaja.

3.2.1. Analiza prihoda Špancirfesta od 2017. do 2022. godine

Tijekom analize uočeno je kako je glavni pokrovitelj grad Varaždin, ali isto tako i državna sredstva koja potpomažu financirati festival. U svih pet analiziranih godina, grad svake godine odvaja drugačiju svotu za financiranje festivala, kao i Hrvatska turistička zajednica (državna sredstva). Tijekom narednih godina, financijski fond od strane grada se povećavao, a prošle je godine iz fonda odvojeno čak 1.300.000,00 kuna.

Tablica 2 Prikaz izdvojenih prihoda festivala po godinama

PRIHODI	2017.godina	2018.godina	2019.godina	2021.godina	2022.godina
Pokrovitelj – Grad Varaždin	300.000,00	800.000,00	500.000,00	1.000.000,00	1.300.000,00
Državna sredstva	250.000,00	250.000,00	250.000,00	100.000,00	<i>70.000,00</i>
Sredstva EU	/	/	/	426.382,75	/
Sponzorstva	1.587.611,46	1.667.638,59	1.554.238,56	1.228.785,00	1.557.180,00
Zakup i iznajmljivanje imovine	1.044.005,00	1.101.035,00	1.103.169,50	876.124,51	896.585,00
Prodaja ulaznica	262.023,01	254.638,01	173.546,54	100.753,39	156.711,30

Izvor: Arhiva Turističke zajednice grada Varaždina

U tablici se navode glavni izvori prihoda, pomoću kojih se Turistička zajednica financira tijekom organizacije festivala. Prisutni su i stalni prihodi od strane pokrovitelja, ali i državnih sredstava, koja variraju, uz primjetni pad. U 2021. godini, zbog projekta „*People power partnership*“, došlo je do financiranja od strane EU, a vidljivo je kako je svota istaknuta zasebnom bojom (ljubičasta) upravo jer se tijekom prijašnjih godina nigdje ne pojavljuje financijski doprinos festivalu od strane Europskog fonda. Stalni su prihodi od strane sponzora, a najmanji prihod zabilježen je 2021. godine. Zabilježen je i pad u prihodima od strane zakupa i iznajmljivanja imovine. Prema tome se može zaključiti kako festival ima svoje standardne, točnije stalne prihode pomoću kojih se

financira. U posljednjih analiziranih pet godina, zamalo svaki prihod bilježi pad, osim prihoda od strane Grada Varaždina.

3.2.2. Analiza rashoda Špancirfesta od 2017. do 2022. godine

Nadalje, primjetni su i rashodi, točnije troškovi tijekom organizacije festivala.

Tablica 3. Ostvareni rashodi od 2017. do 2022. godine

RASHODI	2017.godina	2018.godina	2019.godina	2021.godina	2022.godina
Oprema prostora	1.262.425,72	1.346.456,31	1.467.248,44	1.387.729,66	1.835.550,24
Najam pozornica	529.186,50	510.616,25	648.404,05	505.962,00	788.187,00
Elektro priključci	93.855,67	120.377,63	140.800,00	132.790,00	176.870,00
Transport	64.461,15	63.016,02	61.323,40	90.088,23	57.070,00
Tehnička ekipa	138.329,26	233.413,30	232.824,78	260.277,66	300.388,65
Zaštitari	170.695,00	222.814,00	213.930,00	195.876,00	187.025,00
Najam šatora	95.876,05	80.592,80	51.540,00	62.150,00	155.126,75
Održavanje, čišćenja	114.265,88	63.623,09	65.519,00	77.705,05	38.337,98
Izvođači	1.811.651,85	2.148.573,62	1.285.856,20	1.572.384,10	1.676.254,81
Trošak noćenja izvođača	204.810,28	373.393,12	188.500,40	100.107,41	186.512,30
ZAMP	60.000,00	100.000,00	90.000,00	34.220,29	56.357,37
Promocija	259.602,68	352.338,87	342.582,89	283.293,41	607.966,17
Ostalo	35.192,21	120.389,01	93.939,02	76.870,39	138.078,74

Izvor: Arhiva Turističke zajednice grada Varaždina

Tijekom 2022. godine zabilježen je veći rashod nego prijašnjih godina u segmentu opreme prostora. Što se tiče najma pozornica, rast rashoda zabilježen je tijekom 2019. i 2022. godine. Troškovi elektro priključaka su najčešći, a izdvajaju se i troškovi za najam šatora koji bilježe vidan rast u 2022. godini tijekom koje se pretpostavlja da je porastao broj sadržaja. Troškovi čišćenja i održavanja najveći su u 2017. godini, nakon čega je zabilježen pad u rashodima, što se može uzeti kao negativna stavka zbog manjka ulaganja u održavanje i čišćenje prostora. Sudeći prema financijskim podacima

i uzevši u obzir događanja i program, kompleksnost logistike raste, primjerice troškovi ZAMP-a, troškovi noćenja i prehrane izvođača, kao i ulaganje u sam glazbeni program (Tablica 3., Izvođači) pa su automatski svi troškovi povećani. Ističu se rashodi na području promocije tijekom 2022. godine te se može zaključiti da se Turistička zajednica odlučila više ulagati u promociju, bolju poziciju i plasman Špancirfesta te grada Varaždina na turističkom tržištu. Od ostalih troškova, premije osiguranja, vatrometa, umjetne trave, radni dozvola i dr., najveći rashod bio je tijekom kobne 2018. te prošle 2022. godine.

Može se sa sigurnošću reći kako organiziranje Špancirfesta zapravo potječe iz ljubavi prema samom festivalu i njegovoj organizaciji, jer kao što je vidljivo u analizi, za festival ovolikih razmjera, ne može se reći da ostvaruje enormnu financijsku dobit.

4. UTJECAJ ŠPANCIRFESTA NA LOKALNU ZAJEDNICU

Špancirfest, uz sve svoje kulturne i zabavne atrakcije i svrhe nužno ostavlja traga na lokalnoj zajednici, s obzirom da se odvija striktno u povijesnoj jezgri grada. Tim se povodom nužno zapitati kakav utisak sam festival ostavlja na stanovnike povijesne jezgre, ali i ostale građane koji se također nalaze u vrtlogu festivala. U tih deset dana odvijanja festivala primjetno je nekoliko čimbenika koji dovode do pitanja zadovoljstva stanovnika. Stoga je odlučeno razgovarati sa stručnim osobljem prisutnim tijekom ovih brojnih godina održavanja i organiziranja festivala, ali i samim građanima stare povijesne jezgre grada koji najsnažnije osjeća utjecaj festivala.

Svi sugovornici bili su dovoljno ljubazni izdvojiti dio vremena kako bi sudjelovali u ovom istraživanju.

Intervjui koji slijede podijeljeni su na dvije vrste razgovora; stručno osoblje direktno povezano s organizacijom festivala te građane grada Varaždina.

4.1. Stručna stajališta o festivalu

U ovom potpoglavlju, donosimo intervju sa sugovornicima koji su već godinama prisutni u organizaciji festivala. Kao što je ranije spomenuto, intervjuirana je i Branka Trop. Upravo ona je osmislila Špancirfest zajedno sa troje svojih kolega od kojih su svi, uključujući i nju, u mirovini.

4.1.1. Intervju s Brankom Trop

Gospođa Trop, nalazila se na čelu Turističke zajednice grada Varaždina do nedavne 2016. godine, nakon čega je njezinu poziciju preuzela Jelena Toth, također jedna od sugovornica u ovom završnom radu. Ranije je u pisanom radu naveden njezin kraći citat koji se odnosio na cilj festivala. Gospođa Trop je vizionarka, ali i vrlo delikatna sugovornica tijekom razgovora o Špancirfestu kojeg smatra svojim najvećim postignućem.

Normalno, u samom početku, Turistička zajednica kao jedini organizator festivala susretala se sa čitavim nizom izazova i kako je rastao festival tako smo rasli i mi kao organizacija. Cilj nam je bio kroz jedno ovakvo događanje koje je u trenutku svojeg nastajanja bio prvi ulični festival u Hrvatskoj, plasirati grad Varaždin na turističku kartu Hrvatske, pa i šire regije. Zbog svojih specifičnosti, ja bih rekla, ljupkosti samog grada to je bilo prihvaćeno i prepoznato na samom tržištu.

Prvi gosti Špancirfesta bili su Zagrepčani, koji i dan danas vrlo rado posjete Varaždin

tijekom festivala. Nerijetko se i Otvorenom radiju ili čak i na Anteni Zagreb može čuti konstatacija između voditelja „Kad će Špancir da gađamo vikend“. Prema tome, vidljivo je kako je regionalno festival prilično poznat, a prema riječima sadašnjih organizatora i šire. Način organiziranja festivala bio je drugačiji tijekom njegovih početaka, a možda je i to utjecalo na brz procvat festivala.

Sam festival bio je „plastic free“, dakle nismo dozvolili one jeftine i popularne, komercijalne sadržaje u smislu podilaženja publici, nego su to bili proizvodi tradicijskih obrta. I to ne samo iz Varaždina već i iz Hrvatske u izlagačkom dijelu, dakle proizvodi obrtništva i stvaralaštva općenito (...) Mi smo htjeli da građani, to jest, lokalna zajednica ima neposredne koristi od tog festivala (...) Na kraju su kroz pet godina uz privikavanje i educiranje publike zahtjevi postali sve veći.

Činjenica kako govori o festivalu koji iz godine u godinu raste, moguće je očekivati rast nekih nelagoda glede festivala i njegovog utjecaja. Kad se tijekom razgovora pojavilo pitanje zadovoljstva građana u vezi nelagodnosti koje donosi sam festival u tih deset dana održavanja, odgovor je koncipiran na sljedeći način:

Svakom novinom, kad otvarate ovakav festival, zauzimate grad, prostor grada, jezgre, kao pozornicu. Pretvaranjem jezgre u pozornicu, uvijek nailazite na opreznost domicilnog stanovništva, ali dimenzije u koje je Špancirfest bio postavljen kao odraz života grada pritom ilustrirajući i prošlost grada Varaždina... Ja mogu samo reći da kad je bila zadnja večer festivala, da su Varaždinci plakali.

Tijekom razgovora o samom festivalu gospođa Trop nije se pretjerano htjela zadržavati na pitanjima koja su se ticala nezadovoljstva vezanih za Špancirfest. Može se reći da su to bila izrazito delikatna pitanja za gospođu Trop jer odiše ponosom na taj festival, ali i da je osjetljiva glede istog. Upravo iz tog razloga jer je njezino mišljenje ono stručne osobe, držimo da bi bilo jako dobro za ovaj rad da je htjela ukratko analizirati nezadovoljstva koja je načula od strane građana, upravo zato jer gospođa Trop živi na glavnom trgu grada Varaždina, na korzu. Umjesto toga, osvrnula se na drugačiju vrstu nezadovoljstva od strane građana.

Kako je festival rastao, došlo je do sve većeg broja ljudi, broja posjetitelja i dolazaka gostiju, sve većeg prometa... To izaziva buku, razne neželjene efekte na domicilno stanovništvo, stanare, koji moraju svakodnevni život prilagoditi festivalu. Zadnjih godina kako je festival rastao, nije bio baš... dobro prihvaćen.

Jedini komentar tijekom razgovora o nezadovoljstvu građana bio je koncipiran na način da se može pretpostaviti kako ni sama osnivateljica Špancirfesta nije oduševljena

novitetima ili današnjim prikazom festivala, ali dalje se nije htjela na ikakav način izjasniti. Na samu mogućnost pitanja takve mjere pa čak i vrlo nježno sročeno „Biste li, da možete, dali neki savjet današnjoj Turističkoj zajednici?“, odgovorila je vrlo rezolutno „Apsolutno ne“.

Kao festival koji je kroz godine narastao, bilo je potrebno sve više financijskih sredstava, izazova, sve složenija organizacija i organizacija velikih koncerata koji su bili opravdani do jednog trenutka. Izgubila se ona draž građanskog festivala i postavlja se pitanje do kud ići. To sam si ja pitanje postavila 2015. godine, dokle ići? Naime, Varaždin je mali grad, ekvivalentno tome i financijska sredstva, a publika je htjela još, još i sve veća imena. Međutim, postoje granice, a bilo bi lijepo vratiti festival u normalno prilagođeno današnjem trenutku, u one građanske okvire.

Upravo zbog posljednjeg odgovora, i pitanja „Dokle ići?“ odlučili smo razgovarati sa sadašnjom direktoricom Turističke zajednice Jelenom Toth u svrhu usporedbe njihovih percepcija o festivalu, ali i usporedbe s percepcijom građana.

4.1.2. Intervju sa Jelenom Toth

Tokom intervju s Jelenom Toth, primijećeno je, osim što je sugovornica vrsna govornica, također da se uvelike fokusira na posjetitelje. Razumljivo je kako tijekom govora o sadržaju festivala Jelena Toth i njezin tim u Turističkoj zajednici žele čim bolje organizirati Špancirfest svake godine, ali kao što je i spomenula sama gospođa Trop, ne osjeća se prevelika prihvaćenost festivala. Kad je riječ o turizmu, govori se o posjetiteljima i njihovim potrebama, a manje se raspravlja o potrebama lokalne zajednice. To je potkrijepljeno rečenicom same gospođe Toth: *Nama je zadovoljstvo posjetitelja na prvom mjestu, broj jedan, i to tako mora biti.*

Dakako, zadovoljstvo posjetitelja jest bitan faktor tijekom daljnjeg razvoja festivala. Kad je riječ o potrebama, željama i zadovoljstvima lokalnog stanovništva, postavlja se pitanje o zapostavljanju tog aspekta.

U svakom gradu ima stanovnika koji su zadovoljni i koji su nezadovoljni. Jedan ovakav festival s jedne strane koliko ima i prednosti, ima i nekih minusa, nedostataka. Između ostalog, 10 dana smo uzurpirali život stanovnika u povijesnoj gradskoj jezgri koji moraju svoj život malo podrediti tom festivalskom načinu života.

Ranije je istaknuto kako je originalna ideja festivala započela kao orijentirana prema tradiciji, a u današnje se vrijeme poprilično razlikuje od svojih početaka. Sugovornica

je dala vlastito mišljenje i stav u kojem ističe kako Špancirfest u svojem prvobitnom ruhu ne bi opstao na današnjem tržištu. Smatra kako se ona i njezin tim uvelike trude prikazati dovoljan broj tradicijskih obrta i proizvođača, ali pritom napominje kako broj istih uvelike pada te da ih je sve teže naći.

Sve je manje takvih obrtnika, a mi se stvarno trudimo pronaći ih. Ove godine Varaždin nudi sufinanciranje od 50% takvim obrtnicima. Zajedno s gradom tražimo načine da potaknemo ljude i zadržimo tu tradiciju.

Tijekom pokušaja razgovora o neugodnostima koje festival donosi građanima Varaždina istaknula je kako ne postoje neke prevelike žalbe osim klasičnih: buka koncerata i izvođača, gužve, problematika parkinga. Jedan od primjera kojeg smo se dotakli tijekom intervjua su uneređene ulice, razbijene tegle te ostale slične štete na imovini tijekom festivala. što se tiče nereda, istaknula je kako se u suradnji s Čistoćom te Parkovima, ulice čiste svako jutro tijekom održavanja festivala. Argument kojim se ta stavka potkrepljuje jest financijska analiza kod koje se uočava kako svake godine Turistička zajednica zaista odvaja pozamašne svote za suradnju s PU Varaždin te odjelima za održavanje grada.

Vjerujem da i naše lokalno stanovništvo i naši sugrađani shvaćaju da tih 10 dana je 10 dana kada grad živi. Nerijetko Varaždinci, pogotovo oni stariji, znaju reći da kalendar broje „od Špancira do Špancira“.

Vidljivo je kako smatra da je lokalna zajednica u većoj mjeri zadovoljna, ali pritom napominje stav kako su stanovnici povijesne jezgre oni koji su manje zadovoljni upravo zbog turbulentnih 10 dana festivala koji se odvija „njima pod prozorom“. Tijekom razgovora, gospođa Toth uvelike se osvrta na turističke čimbenike festivala, ujedno naglasak stavljaajući na neke određene brojčane podatke glede posjećenosti i razvikanosti festivala. Njezina se percepcija i podaci jednim dijelom ne slažu s izjavama ostalih sugovornika koji većinski imaju osjećaj da je posjetitelja manje, a da gužve više nisu tolike.

Dosta je buke, 200-300 tisuća posjetitelja nas posjećuje tijekom tih deset dana festivala. Uz tu količinu ljudi, naravno da dolazi određena buka. Buka od glazbenih programa, buka od koncerata, a tu je i problem parkinga.

Ipak, gospođa Toth je čak i spomenula kako se u posljednjih nekoliko godina i raspravlja o proširenju prostora „pozornice“ festivala i ako se festival treba maknuti od striktnog održavanja u strogom povijesnom centru grada. Upravo zbog toga, javlja se

nezadovoljstvo od strane stanovnika vezano uz cjelokupni festival i njegov sadržaj.

4.2. Percepcije građana o festivalu i njegovom utjecaju

U ovom poglavlju analiziraju se pojedine izjave i stajališta koji su prikupljeni tijekom razgovora sa stanovnicima grada, a dob sugovornika nije ograničena na jednu dobnu skupinu, već smo razgovarali sa sugovornicima različitih generacija kako bi se dobio uvid u različita mišljenja. Razgovarali smo s 8 sugovornika, od kojih su troje stanovnici povijesne jezgre, dok su ostali stanovnici šireg centra grada.

Pitanja koja su postavljena sugovornicima dijele se na dvije kategorije; stajalište o festivalu općenito te stajalište o utjecaju festivala. Postavljeno je otprilike petnaestak pitanja, iako je broj postavljenih pitanja varirao obzirom na dobivene odgovore od strane sugovornika. Ova su pitanja poslužila u razumijevanju stajališta građana, kako bi se dobio uvid cjelokupnog zadovoljstva festivalom te se time otvorio put ostatku intervjua u čijem su središtu bila stajališta o utjecaju Špancirfesta.

Unatoč činjenici da su pitanja postavljena relativno široko i blago, sugovornici su se nerijetko raspričali na postavljena pitanja pa su na teža pitanja odgovorili prije negoli su postavljena.

4.2.1. Analiza općih stajališta građana Špancirfestu

Pitanja koja se tiču stajališta o Špancirfestu, njegovom sadržaju te festivalu u globalu, su sljedeća:

1. *Koliko dugo već prisustvujete Špancirfestu?*
2. *Koja tri pridjeva bi ste iskoristili da opišete Špancirfest?*
3. *Koje je Vaše stajalište o samom festivalu?*
4. *Špancirfest je nastao kao ulični festival koji se orijentirao na tradicijske obrte. Smatrate li da se i dan danas orijentira na tradiciju i/ili tradicijske zanate? Možete li ukratko reći zašto?*
5. *Ako slučajno mislite da jest, u kojem segmentu smatrate da se Špancirfest promijenio?*
6. *S obzirom na sve veći raspon festivala, smatrate li da je grad Varaždin spreman na prihvat festivala tolikog raspona? Zašto?*

Većina sugovornika prisustvuje Špancirfestu već dugi niz godina, bilo od samih početaka dok su bili adolescenti, ili otkad su bili djeca: *Od početaka sam prisutna,*

pratim u medijima, sudjelujem aktivno kao posjetitelj..., - D.N.

Od strane osoba koje su direktno povezane sa festivalom u centru grada, čuli smo zanimljive opisne pridjeve glede samog sadržaja festivala. *Šareno, pozitivno, predvidivo, isfurano i čak jednolično bi rekli*, istaknuo je jedan mladi par koji se u vrtlogu festivala nalazi od prvog održavanja. Turistička zajednica svake godine teži osmišljavanju noviteta kojima će privući posjetitelje, međutim lokalci zapravo imaju pomalo i drugi pogled na spomenute "novitete": *Dosadan, jednoličan i repetirajuć*, - D.K.

Zabavan je, ali predvidljiv, mislim, ustrajni su i dobro da je opstao kroz godine, dosta utječe na prepoznatljivost Varaždina. – reći će T.K, stanovnik je šireg centra grada, a redovito prisustvuje festivalu Špancirfesta sa svojom obitelji i djecom. Kasnije je tokom razgovora istaknuo kako smatra da Špancirfest ima solidan sadržaj i ponudu za djecu. Izdvaja se mlada sugovornica koja ističe upravo „Dječji kutak“ i radionice kao najkvalitetniji dio festivalske ponude.

Opisala bi ga kao poučan i zabavan program za djecu, gdje se djeca mogu socijalizirati s drugom djecom na razne načine kao što su glazba, umjetnost pa čak i kroz igranje., reći će S.L., koja od svoje sedme godine prisustvuje festivalu Špancirfesta.

Sigurno se promijenio po broju ljudi, nije više toliko popularan koliko je bio, valjda zbog nestašice performerera? Znam da ih je prije na svakom uglu bilo, sad su koncerti najpopularniji. (...) Koncerti su oduvijek bili popularni, a za mene je bilo Hladno Pivo nezaboravno. Štandovi su na svakom koraku, u mojoj ulici, S.S. Kranjčevića znala je biti najveća gužva. Prije 5 godina mi je trebalo 20 minuta do doma sa Starog grada, a prošle 5 minuta hahaha... Gužve više nema, bar ne kakva je bila prije. Za djecu je i dalje popularna izložba životinja, a za odrasle Vinski grad. Klasika.– S.L.

Prema ovoj izjavi, zaključuje se kako visoko mišljenje od strane turističke zajednice o sve većem broju posjetitelja možda i nije u potpunosti točno. Ista sugovornica, tijekom kasnijeg razgovora nadodala je komentar koji se može povezati s brojem posjetitelja. Tijekom razgovora s sugovornicima, istaknuto je kako sadržaj festivala postao uvelike predvidljiv. Ipak, veći broj sugovornika imao je pozitivne komentare na sam sadržaj. Ipak, ne dijele svi isto mišljenje glede sadržaja samog festivala.

Iskreno, radije bi otišao na Renesansni u Koprivnici, bil sam jedne godine i kad sam se vratio s Koprivnice, malo sam gledao tu po Španciru i mislim si koji je to ****. Pa ovo je prošćenje. Sjećam se prvih pet, šest godina, to je bilo brutalno, sve super i tak dalje, ali kak su godine prolazile, tak je oslabio.

Mišljenje je to D.K-a., koji je tijekom intervjua istaknuo zanimljive aspekte i poglede na sam festival. On je jedan od sugovornika koji zamjera promjenu prvobitne ideje. Neki pak sugovornici prihvaćaju promjene i rast festivala.

Meni se ideja Špancirfesta sviđa, sviđa mi se da raste, mislim da ništa što stoji na mjestu nije dobro. Meni se dopada njegov urbani štih, kao što mi se dopada i njegov tradicijski štih. Sviđa mi se da se pokušava zadržati neka razina kvalitete i glazbene razine i sve druge ponude. Lokal patriot sam, volim društvena događanja.

Nekoliko sugovornika smatra kako je komercijalizacija uvelike utjecala na sadržaje festivala i načine na koji on „diše“. Nerijetko se, između razgovora i „šaputanja“ ljudi o festivalu izgovara rečenica „Špancirfest nije ono što je nekad bio.“, a ta se tvrdnja može i potvrditi i opovrgnuti. Ipak, neki od sugovornika imali su pozitivno stajalište glede komercijalizacije i utjecaja festivalizacije na sam razvoj Špancirfesta.

Pa da, smatram da je komercijalizacija imala prste u tome svemu, ali mislim, meni se to sviđa. Ja volim kad je grad živ, kad ima ljudi, događanja, volim si otići na neke koncerte, ali mrzim kad su dva dobra koncerta u isto vrijeme... Pa nebrem biti na dva mjesta istovremeno. – D.N.

To treba isto gledati ovak: ono kak je to bilo nekad, tradicijsko, naše salame, naši štrukli, naši proizvodi... To sad ima skoro svaki vikend predstavljanje. Više ni nema potrebe za takvim Špancirfestom. -D.N.

Upravo zbog komercijalizacije je bitno napomenuti kako sugovornici i građani imaju podijeljena mišljenja o samom festivalu. Izdvaja se izjava jednog sugovornika koja ističe drugu stranu manjka obrta.

Pa gle, ovo s tradicijskim obrtnicima, malo ih je, ali pa oni kroz godinu ne zarade dovoljno da si plate štand tih deset dana pa skupo je za popizdit. Ko da više nema mjesta za te domaće obrtnike tamo. To se isto žale ljudi masovno zadnjih godina. To i oni koncerti kaj se plaćaju. – N.Z.

Kao jednu stavku tijekom financijske analize, izdvojen je najam štandova, uz pomoć kojih se organizatori financiraju. Tijekom posljednjih godina nerijetko se među poduzetnicima komentira činjenica da su cijene najma tih štandova „otišle u nebo“. Što otežava da sa svojim godišnjim prihodima uspiju rizično iznajmiti mjesto u tih deset dana u nadi da nešto prodaju. Dok neki nisu previše oduševljeni činjenicom da se festival sve manje fokusira na tradicijske obrte i svoju prvobitnu ideju, drugi su prema toj činjenici ravnodušni.

A mislim, ti tradicijski obrti... Ako budemo realni, tijekom godine imaš događanja koja guraju naše tradicijske obrtnike. Ima svake subote skoro ono na Trgu tradicijskih obrta, svako malo je neka povezano s crnim uljem, našim domaćim proizvodima i lokalnim proizvođačima. Da ne spominjemo da je subotom plac krcat.

Mišljenje je to B.Z, koja nerijetko ponavlja kako je Varaždin krcat događanjima te napominje kako je izgubila neku ljubav prema samom festivalu. Ta ista sugovornica svake godine posjećuje Špancirfest, rado posjeti neki koncert te obavezno poprati po medijima izvođače te program.

Gle, imam i ja par poznanica, koje žustro tvrde da ne vole Špancir, ali one ga i ne posjećuju pa ne znaju doživljaj. Znam isto tak i žensku jednu koja svake godine komentira kakva je to „parada“ i o Španciru sve najgore, ali svake godine ga posjeti i „špancira se“. Tak da mislim da ljudi koji kažu da ne vole Špancir a posjećuju ga... Ja mislim da s**u. - D.N.

Prema svemu rečenom, ova se tvrdnja uistinu pokazala najtočnijom, osim za jednog ispitanika koji se većinom drži po strani jer kao što je i sam istaknuo „to više nije po njegovom šmeku“. Zaključno, generalno vlada neka određena vrsta zadovoljstva ili poluzadovoljstva od strane građana. Unatoč tome, sugovornici, uz povremeno negativno kritiziranje, istaknu i njegove kvalitete te ga redovito posjećuju.

4.2.2. Analiza percepcije građana na utjecaj Špancirfesta

Nakon tih postavljenih pitanja, sugovornicima su postavljena sljedeća pitanja:

- 1. Jeste li primijetili neke nedostatke ili negativne elemente koje donosi Špancirfest tijekom održavanja? Ako da, koje?*
- 2. Samim time, da morate, koje bi beneficije festivala na lokalnu zajednicu i grad istaknuli?*
- 3. Jeste li vi ikad iskusili negativan utjecaj Špancirfesta? Ako da, koje?*
- 4. Jeste li imali ikada priliku primijetiti/doživjeti/vidjeti određeni „nered“ tijekom festivala, a da nije naknadno bilo popraćeno u medijima zbog moguće loše refleksije na festival?*
- 5. Mislite li da Špancirfest utječe negativno ili pozitivno na današnju mladež i njihovo ponašanje tijekom festivala? Zašto?*
- 6. Kako bi se, prema Vašem mišljenju, daljnji razvoj festivala mogao odraziti na stanovnike povijesne jezgre i lokalne zajednice?*
- 7. Smatrate li da Špancirfest više utječe pozitivno ili negativno na lokalnu*

zajednicu? Možete li ukratko reći zašto?

8. *Uz sve navedeno, glede negativnih segmenata festivala, smatrate li to zanemarivim sitnicama ili problemima koje je potrebno riješiti čim prije?*

Pitanja su postavljena na način da ih se može povezati sa prijašnjom skupinom pitanja. Najčešće su automatski odgovarali na pitanje glede beneficija samog festivala na zajednicu i to iz razloga jer privlači sve veći broj posjetitelja te utječe na prepoznatljivost Varaždina. Jedan od odgovora koji se izdvojio tijekom govora o beneficijama. Na postavljeno pitanje „Jeste li primijetili neke nedostatke ili negativne elemente koje donosi Špancirfest tijekom održavanja, ako da koje?“, ponavljaju se kontinuirano odgovori poput: *Pa najviše se ljudi žale na problem parkinga, gužvi i mislim da buke.*, T.K.

Većina sugovornika spomenula je problem parkinga. S obzirom na količinu posjetitelja i sam aspekt rasta raspona cjelokupnog festivala, za grad poput Varaždina, kojeg se još uvijek smješta u skupinu „malog grada“, problem parkinga najočekivaniji je i najzastupljeniji. Parking je dostupan na poprilično malom prostoru, a podzemna garaža ispod Kapucinskog trga, za vrijeme festivala preskupa je za stanare koji bi parkirali na duže vrijeme.

Po pitanju nezadovoljstva građana o utjecaju festivala, sugovornici su različito odgovarali. Građani stare jezgre, što uključuje i samu B. Trop, napominju kako je sa samim rastom festivala raslo nezadovoljstvo građana zbog jedne zajedničke nelagodnosti: buke. Festival se odvija striktno u području stare povijesne jezgre grada, a u tom području ponajviše živi stara populacija ljudi. Upravo zbog toga se ljudi najviše žale na buku tijekom festivala, jer su naučeni na određeni miran tempo života i komfor tijekom ostatka godine. Zato se smatra se kako bi žalbe na buku mogle eventualno i zanemariti.

Po meni, ja nemam problem s tim dokle god se ne dira moja privatnost, buka je prisutna ali nije trajna, tako da za neke dobre stvari, tipa druženje, stvaranje novih prijateljstva, zabave, treba izdržati i one loše. Tipa gužve, buka i visoke cijene. – S.L.

Sugovornica je spomenula tijekom razgovora visoke cijene, a kroz daljnju konverzaciju ustanovljeno je kako se svake godine mahnito podignu cijene za vrijeme Špancirfesta. Poskupljuju pekare u samom centru grada, diže se cijena u ugostiteljskim objektima,

podigne se cijena naplaćivanog parkinga. Par godina zaredom festival je naplaćivao koncerte na pozornici Starog grada koji su do tada bili besplatni, što je rezultiralo velikim nezadovoljstvom građana. Očito su se građani poprilično žustro digli na noge glede toga jer je posljednje dvije godine Stari grad ponovno besplatan. Glede cijena, njih je moguće povezati sa turističkom sezonom na Jadranu. Nažalost, takve situacije odvijaju se diljem obale, ali očito i u Varaždinu za vrijeme Špancirfesta. Opće je poznato da Varaždinci obožavaju i imaju tendenciju piti puno kave po kafićima, pa se upravo iz tog razloga javlja nezadovoljstvo tijekom održavanja festivala. Ponajviše iz razloga jer „opaliti turiste po novčaniku“, čini se, jest želja ugostitelja, ali upravo ta stavka ostavlja negativan utjecaj samu lokalnu zajednicu.

S obzirom na navodnu sve veću posjećenost festivala, normalno je za očekivati porast broja nereda i neugodnog ponašanja od strane turista ili čak i lokalnih posjetitelja.

Pa ova neka orijentiranost umjetnostima, sad sve ovo moderno, pogotovo Uska ulica, to je u ravnini s mojom hižom, dogodilo se da nekad od njih u tri sata ujutro ne mogu spavat jer je tam bila droga, alkohol i muzika koja probija bubnjiće. – D.K.

Ipak, u posljednjih par godina pojačana je patrola zaštitarske službe te u suradnji s PU Varaždin provodi se pravilo prekidanja programa do ponoći, što je uvelike utjecalo na regulaciju buke i samim time na zadovoljstvo građana: *Pa sad u zadnje vrijeme kak su uveli to pravilo znal sam ostati u šoku, jer jedanaest navečer je, a ja mogu spati u miru. – D.K.*

Spomenuta Uska ulica, prepoznatljiva po umjetnicima i slikarima, a sljedeći podatak ostavlja mrlju na ugledu jedne od najpoznatijih i najhvaljenijih ulica grada tijekom festivala:

Gle, dok je Špancirfest moram zaključati haustor, jer mi inače ljudi ulaze unutra u haustor i onda mi seru, pišaju, povraćaju... Znalo se i usred dana dogoditi da mama dopela dečeca i kaže mu „tu možeš pišati“, a ja na balkonu gledam i ne vjerujem i govorim da je to privatni posjed. -D.K.

Sugovornik je tijekom doticanja te teme poprilično žustro objasnio kako takvo nerijetko ulaženje u haustor je ekvivalentno tome da se nekome uđe u dvorište kod kuće i krene tamo obavljati svoju nuždu. Također napominje da su se takve stvari poprilično često događale tijekom festivala sve dok nije u dogovoru sa sustanarkom dogovorio zaključavanje haustora tijekom Špancirfesta. Ova se stavka ističe kao najnegativniji

podatak tijekom istraživanja o neredima tijekom održavanja festivala. Ranije je spomenuto tijekom razgovora s Jelenom Toth, kako Turistička zajednica ima vrlo dobru suradnju s Čistoćom te Parkovima te se oni pobrinu da grad bude čist. Međutim, u trenutku događanja nereda, nemoguće je očekivati kako će se red održavanja čistoće magično pojaviti svaki put kad se dogodi ovakva vrsta vandalizma, osobito ako je riječ o nečijem haustoru. Svaki od sugovornika potvrđuje kako se Varaždin, cijele godine pa tako i tijekom održavanja festivala može pohvaliti izrazito čistim ulicama i ambijentom. Ovo se također može potvrditi izjavom: *Nered je neminovan, pogotovo kad je vikend, ali do jutra je ipak sve dobro počišćeno.* - T.K.

S druge strane, tijekom razgovora s ostalim sugovornicima, nisu uvijek svi odgovori istovjetni. Primjerice, jedna sugovornica istaknula je kako nije imala priliku doživjeti ikakav nered te napominje većinom samo pozitivne stavke.

A tipa, ovo održavanja, to nisam skužila, ali znam, da prije nije bilo tih kerefeka na Starom gradu i sad kak su počeli s tim, da je trava koma zglerala pol god nakon... Al' dobro. – S.L.

Ovaj se komentar specifično odnosio na izrazito veliku količinu maloljetnika koji su vrijeme kada bi morali spavati provodili opijajući se na bedemima Starog grada, koja su prekinuta od strane zaštitarske službe. Na tom tragu, druga sugovornica govori: *Ne znam iskreno, ja nisam vidla nikakve maloljetnike tam po Starom gradu, ali opet, ja sam ti učiteljica, mene svi znaju. Djeca kad mene vide se valjda idu skrivat.* – D.N.

Tijekom razgovora o opijanju mladeži postavlja se i pitanje kako oni uopće dolaze do alkohola i ostalih opijata. Pritom se postavlja pitanje što rade 14-godišnjaci u to doba večeri vani. Upravo zbog tih segmenata sugovornicima je postavljeno pitanje glede daljnjeg razvoja samog festivala i daljnjeg raspona razvoja Špancirfesta. Prema Prostornom planu grada Varaždina vidljivo je kako Varaždin raspolaže sa poprilično malim brojem smještajnih jedinica, osobito u vrijeme Špancirfesta tijekom kojeg se neki poduzetnici „krapaju“ po podrumima tih deset dana kako bi zaradili prodajom svojih proizvoda. Zato se pojavljuje ranije spomenuto pitanje „Trebali li festival napustiti područje povijesne stare jezgre i hoće li se pritom izgubiti u potpunosti njegov štih?“. Zaključno, vidljivo je i prema stajalištima ispitanika kako sam festival pozitivno utječe na promociju grada Varaždina uz zanemarive negativne utjecaje.

ZAKLJUČAK

U ovom istraživanju korištena je raznolika literatura uz pomoć koje je bilo potrebno prvo razumjeti samu terminologiju festivala općenito kako bi se mogla kvalitetno primijeniti na analiziranje Špancirfesta i njegovog utjecaja. Svrha te cilj rada smatraju se ispunjeni, a postavljena hipoteza koja glasi: *„Festival Špancirfest većim dijelom doprinosi razvoju grada Varaždina te u većoj mjeri pozitivno utječe na lokalnu zajednicu.“*, smatramo dokazanom.

Tijekom istraživanja primijećeno je relativno nezadovoljstvo građana glede samog festivala u okvirima događanja koja on obuhvaća i načinu na koji se sam Varaždin u tih 10 dana predstavlja. S druge strane, pronađeni su sugovornici koji smatraju kako je Špancirfest promijenjen i zbog samih potreba tržišta na kojem se morao pozicionirati kao kvalitetan festival, ali je ujedno i s godinama obujam njegovog održavanja rastao, što je također dovelo do određenih promjena u njegovoj srži. Sugovornici su se složili kako Varaždin, kao i Varaždinci imaju velike koristi od festivala, ali tijekom istraživanja istaknuti su i negativni utjecaji koje festival donosi. Ti se pak mogu povezati s utjecajem turizma na Jadranu, gdje za vrijeme turističke sezone pati lokalna zajednica u svakom segmentu svakodnevnog života. Takav utjecaj vidljiv je i tijekom održavanja Špancirfesta. Osim toga, najčešće primjedbe uočene su kod tematike buke u povijesnoj jezgri grada. Glede nereda, primjerice nekih razbijenih tegli za cvijeće, uneređenih ulica i smeća, vidljivo je kako se gradske tvrtke Parkovi i Varkom² te Čistoća uvelike trude da je svako jutro grad iznova čist kao da se prijašnje noći ništa nije dogodilo. Intervjuirani građani su za spomenute neredne zamjetne tijekom odvijanja festivala upotrijebili opisni pridjev „zanemarivo“.

Zaključno, lokalna zajednica više je zadovoljna nego nezadovoljna samim festivalom zato jer su svjesni pozitivnih utjecaja koje donosi za Varaždin i zajednicu. Stanovnici imaju različite poglede na sadržaj festivala, ali to je moguće opisati poštapalicom “o ukusima se ne raspravlja”.

---

² Varkom d.o.o. – tvrtka koja primarno nudi komunalne usluge te usluge vodoopskrbe

LITERATURA

Tiskana literatura:

1. Balog, Z. (2013), *Gradovi kontinentalne Hrvatske: Stil grada-tragovima identiteta hrvatskih gradova*. Križevci: Veda.
2. Christensen, L.B. (2004.), *Experimental designs* (ninth edition), Boston: Pearson.
3. Mejovšek M. (2008.), *Metode istraživanja u društvenim i humanističkim znanostima*, Jastrebarsko: Naklada Slap, Sveučilište u Zagrebu
4. Milić V. (1965.), *Sociološki metod*, Nolit, Beograd
5. Kelemen, P. (2012.), *Festival i grad – kulturne politike, izvedbe i identiteti na primjeru varaždinskog Špancifesta*, doktorska disertacija, Filozofski fakultet, Zagreb.
6. Pavličević, D. et al. (2004). *Gradovi i općine Republike Hrvatske*, Zagreb: Nakladničko trgovačko društvo Mato Lovrak d.o.o.
7. Klaić, D., (2014), *Festivals in focus*, Budapest: Budapest Observatory.
8. Urbanistički zavod grada Zagreba d.o.o., (2005), *Prostorni plan uređenja grada Varaždina*, Zagreb.
9. Zechmeister, J.S., Zechmeister, E.B., Shaughnessy, J.J. (2001.), *Essentials of research methods in psychology*, Boston: McGraw-Hill.
10. Zelenika R., (2002.) *Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog rada*, Ekonomski fakultet u Rijeci, 323.- 380.str.

Članci:

1. Čolaković, I., 1999., „*Usprkos kiši – uspješno*“, *Varaždinske vijesti*
2. Komes, M., 1987. „*Jesen vu Varaždinu*“, *Varaždinske vijesti*
3. Komes, M, 1988, „*Započinje sa Sejmom*, *Varaždinske vijesti*
4. Premuž, V., 1992., „*Organizatorski time-out*“, *Varaždinske vijesti*
5. Zagorščak, M., 2007., „*Špancifest za 180.000 gostiju*“, *Varaždinske vijesti*

Intervjuirani sugovornici:

Stručno osoblje:

1. Branka Tropp, intervjuirana 27.lipnja 2023.
2. Jelena Toth, intervjuirana 27.lipnja 2023.

Građani:

1. D.N. (1965), intervjuirana 27.lipnja 2023.
2. S.L. (2001), intervjuirana 27.lipnja 2023.
3. T.K. (1983), intervjuiran 28.lipnja 2023.
4. I.Ž. (1990), intervjuirana 28.lipnja 2023.
5. F.H. (1989), intervjuiran 28.lipnja 2023.
6. D.K. (1980), intervjuiran 29.lipnja 2023.
7. B.Z. (1971), intervjuirana 29.lipnja 2023.
8. N.Z. (1968), intervjuirana 29.lipnja 2023.

Internetski izvori:

1. Špancirfest, 2023. <https://www.spancirfest.com/o-spancirfestu/> , posjećeno 01.07.2023
2. Turistička zajednica grada Varaždina, <https://visitvarazdin.hr/>, posjećeno 04.07.2023.
3. Varaždin.hr, 2023., <https://varazdin.hr/povijest-gradski-grb/>, posjećeno 29.05.2023.
4. Varaždinske vijesti 1989., broj 2328, „Srce na dlanu“, dostupno na: <https://library.foi.hr/dbook/novine.php?B=1&C=3&godina=1989&broj=000034>, digitalna zbirka, posjećeno 01.07.2023.

POPIS PRILOGA

Popis slika:

Slika 1. Povijesna jezgra grada Varaždina - glavni trg korzo	6
Slika 2. Članak posvećen Varaždinskom sejmu, kolovoz 1989.godine	9
Slika 3. Primjer ceremonije cehova tijekom otvorenja Špancirfesta 2002.godine	10
Slika 4. Primjer "baroknih šetača"	12
Slika 5. Varaždinska stražarska garda "Purgari"	13
Slika 6. Primjer obrta i ručnih radova na Špancirfestu	15
Slika 7. Prošlogodišnji ulični performer Špancirfesta	18

Popis tablica:

Tablica 1. Prikaz financijskih prihoda, rashoda i njihove razlike	23
Tablica 2. Prikaz izdvojenih prihoda festivala po godinama	24
Tablica 3. Ostvareni rashodi od 2017. do 2022.godine	25

SAŽETAK

U današnje vrijeme sve više raste potreba za osmišljavanjem i organiziranjem novih festivala, koji kontinuirano postavljaju nove trendove tržišta. Grad Varaždin kao bogato kulturno središte već ima postavljene temelje tijekom organiziranja velikih i poznatih festivala. U tom slučaju, Špancirfest, iza sebe već broji dug niz godina održavanja, ali upravo zbog kulture festivalizacije primoran je modelirati i kontinuirano osmišljavati nove ponude kako bi opstao na tržištu. U isto vrijeme, promjene sadržaja festivala te njegov rast po broju posjetitelja odražavaju se na lokalnu zajednicu grada Varaždina. Pritom su u središtu zbivanja građani povijesne jezgre grada koji u tih deset dana su primorani prilagoditi stare navike života festivalu. Iz tog razloga rodila se potreba za saznanjem o pogledu građana na sam festival, kao i njegovog utjecaja. Uz pomoć literature i provedenih intervjua analizira se trenutna forma Špancirfesta te njegov sadašnji utjecaj na živote građana.

Ključne riječi: Grad Varaždin, festival Špancirfest, lokalna zajednica

SUMMARY

Nowadays, the need to design and organise new festivals keeps on growing, which results in constant changes on market needs. City of Varaždin already has the foundation of organising great and famous festivals. In that case, Špancirfest counts a long number of years hosting the festival but because of the festivalisation culture Špancirfest is forced to model and invent new offers to stay on the market. Meanwhile in the centre of attention are the citizens of historical old core of the city, who in those ten days are forced to adapt their old lifestyle habits to the festival. Because of this, there is a need to find out what are the views of the citizens and the local community about the festival and its influence. By using literature and interviewing the citizens, the current form of Špancirfest is analysed, alongside the impact it has on the life of citizens.

Key words: City of Varaždin, festival Špancirfest, local community